

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Deres ref:

Vår ref: 2018/58245-3

Arkivkode: 008

Dato: 22.02.2019

Bufdirs høringsvar - Forslag til ny forskrift om lån i Husbanken

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) viser til Kommunal og moderniseringsdepartementets (KMD) høringsbrev av 15. november 2018, som omhandler ny regelverksstruktur for lån fra Husbanken. Bufdir har etter avtale med KMD fått utsatt høringsfrist til 22.februar, og vi avgir med dette vårt høringsvar.

Bakgrunnen for forslaget om regelverksendringen er å samle de ulike ordningene i én forskrift, for å forenkle regelverket og gi en bedre oversikt. Dette synes fornuftig tatt i betraktning at forskriften ikke har vært endret i takt med samfunnsendringer, siden grunnlånet ble opprettet i 2004.

Husbanken spiller en viktig rolle som redskap i utvikling av norsk boligpolitikk. Bygging av boliger omfatter en rekke spørsmål som tilgjengelighet og universell utforming, miljøvennlighet, sosial boligbygging (jfr. barnefattigdom), smarthustenkning- og digitalisering. I vårt høringsvar har vi tatt utgangspunkt i endringer som omhandler forhold knyttet til universell utforming og tilgjengelighet.

Bufdir skal bidra til likestilling og hindre diskriminering på alle diskrimineringsgrunnlagene, deriblant nedsatt funksjonsevne. Arbeid med likestilling krever endringer i samfunnsstrukturer og holdninger hos den enkelte, og langsiktig og målrettet arbeid. Til tross for at Norge har kommet langt i likestillingsområdet, er det fortsatt mange utfordringer som må løses.

Personer med nedsatt funksjonsevne har dårligere bomiljø både inne og ute, enn befolkningen forøvrig. To av tre bor i boliger som ikke har tilgjengelig inngangsparti eller utearealer for rullestolbrukere eller personer med annen form for bevegelseshemming. Seks av ti personer med nedsatt funksjonsevne har kjøkken, soverom og bad på nivå med inngangsplanet. Dårlig tilgjengelighet skaper sosiale barrierer og reduserer personlig frihet.

I forslaget til ny forskrift er begrepet universell utforming erstattet med begrepet livsløpsbolig. Det foreslås videre en deling av grunnlånet i tre type låneordninger. Ordlyden «viktige boligkvaliteter som

miljø og universell utforming» nedfelt i dagens formålsparagraf § 1 foreslås fjernet, til fordel for en splitting i to (§ 2-1 og § 2-4).

1. Bufdir mener det er uheldig å splitte miljøvennlighet og tilgjengelighet i to.
2. Bufdir mener det er uheldig å fjerne begrepet universell utforming fra formålsparagrafen.
3. Bufdir anbefaler at kvalitetskriteriene som skal ligge til grunn for ny forskrift, blant annet gjeldende tilgjengelighet og universell utforming, sendes på høring.

Pkt.1. Splitte miljøvennlighet og universell utforming (livsløpsbolig) i to paragrafer.

Å «[g]jøre byer og bosettinger inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige», er Agenda 2030s bærekraftsmål 11. Norge har i tillegg til oppfølging av CRPD et spesielt ansvar for å lede arbeidet med å nå Agenda 2030's 17 bærekraftsmål. Husbankens låneregler bør ifølge Bufdir bidra til å støtte forvaltning og utvikling av en inkluderende og miljøvennlig boligarkitektur. Sunne materialer og byggeteknikker har blant annet å gjøre med god luftkvalitet og berører alle - uavhengig av funksjonsnivå. Bufdir mener man bør opprettholde formuleringen slik den står i dagens formålsparagraf for å sikre fortsatt ivaretagelsen av universell utforming i alle søknader om grunnlån gjennom Husbanken.

Å skille ut bestemte søknader til kriterier knyttet til livsløpsboliger, hvor kravet er at beboer skal kunne motta heldøgns pleie- og omsorg i egen bolig, bidrar til segregering av boligbyggingen, og vil stimulere kategorien institusjon, eldre- og omsorgsboliger. Splitting mellom miljø og livsløpsbolig står i motsetning til prinsippet om universell utforming som søker å øke kvaliteten i den generelle bygnings- og boligmassen for alle, fra gammel til ung. Funksjonshemmede og eldre har ikke spesielle behov. De har de samme behov som alle til funksjonelle, miljøvennlige og vakre omgivelser i trygge, gode og miljøvennlige nabolag. Hensikten med universell utforming som strategi i politikikutforming har vært å skape et inkluderende samfunn hvor de fysiske omgivelsene gir rom for alle.

Bufdir er skeptisk til låneregler som stimulerer til en kategorisering av egne boliger for funksjonshemmede. Det er ikke i tråd med FN-konvensjonen for personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD). Norge er forpliktet til, og har et ansvar for å følge opp CRPD. I artikkel 19; «Retten til et selvstendig liv og til å være en del av samfunnet», slås det fast «at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal ha anledning til å velge bosted, og hvor og med hvem de skal bo, på lik linje med andre, og ikke måtte bo i en bestemt boform».

Innenfor begrepet livsløpsbolig foreslås det å gi poeng for arealer avsatt til fellesfunksjoner som kan «lette arbeidshverdagen for ansatte i pleie- og omsorgstjenesten, for eksempel gjennom oppholdsrom og lagringsplass for hjemmetjenester og servicepersonale» (s.14 i høringsnotatet). En konsekvens av dette er som nevnt å stimulere til bygningskategorien institusjoner, fremfor inkluderende boligarkitektur med materiell og sosial bærekraftighet.

Pkt. 2. Fjerne begrepet universell utforming.

I forslaget er begrepet universell utforming fjernet, og livsløpsbolig tatt i bruk. Universell utforming ble første gang tatt i bruk i et offentlig dokument i 1997. Det har tatt mange år å gjøre universell utforming kjent. Ifølge en fersk spørreundersøkelse (2018) viser resultatene at begrepet nå er relativt godt innarbeidet i befolkningen. Det samme bekreftes av byggebransjen, som nå stiller seg mer positiv til begrepene tilgjengelighet og universell utforming. Nye begreper kan skape uklarheter i praksis, spesielt dersom de ligner hverandre og har overlappende betydninger. Livsløpstandard er et begrep som ble

utviklet av Husbanken under «omsorgsboligboomen». Livsløpsbolig er et ytterligere, og relativt nytt begrep, som vil kunne skape forvirring i praksis.

Bufdir anbefaler å beholde begrepet universell utforming i forskriften, og ikke etablere livsløpsbolig som et nytt begrep.

Pkt. 3 Kvalitetskriterier som legges til grunn på høring

Forslag til endring av forskrift om lån fra Husbanken er lagt ut på høring før kvalitetskriteriene som skal ligge til grunn for tilgjengelighet og universell utforming er gjort kjent. Disse skal i henhold til høringsnotatet innarbeides i forskrift etter høringen. Hverken det varslede poengsystemet for blant annet livsløpsboliger eller regler for låneutmåling, areal og kostnadsgrenser er ferdig utviklet. Bufdir anbefaler at de nye kvalitetskriteriene også sendes på høring.

Med hilsen

Wenche Mobråten (e.f)
divisjonsdirektør

Anna Bjørshol
avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevet signatur.